

Lengvai suprantama kalba Lietuvos muziejuose: poreikis ir ateities galimybės

**„KURK LIETUVAI“ PROJEKTAS „LENGVAI SUPRANTAMA KALBA –
ASMENIMS SU INDIVIDUALIAIS POREIKIAIS PRIEINAMA INFORMACIJA“**

Gabrielė Marija Baltrušytė
gabriele.baltrusyte@kurklit.lt

Agnė Župerkaitė
agne.zuperkaite@kurklit.lt

Lengvai suprantama kalba (angl. *Easy-to-read* trumpinama ETR arba E2R) - Europoje plačiai paplitęs metodas. Jį pati pirmoji dar 7 dešimtmetyje pradėjo taikyti Švedija. Metodas remiasi ekspertų pateiktomis taisyklėmis ir rekomendacijomis, kurios leidžia išversti jau egzistuojantį tekstą į lengvesnę versiją. Taip pat galima kurti ir visiškai naujus lengvai skaitomus tekstus - nuo informacinio lankstinuko iki grožinės literatūros.

Skaičiuojama, kad Lietuvoje net 420 tūkstančių žmonių patiria iššūkių, susijusių su informacijos prieinamumu. Pavyzdžiui, tai negimtakalbiai, senjorai ar asmenys su laikinais sveikatos sutrikimais. Tačiau kitus tokie iššūkiai lydi visą likusį gyvenimą: tai intelekto sutrikimai (Dauno sindromas, autizmo spektro požymiai), demencija, afazija (dėl smegenų pažeidimo atsiradę kalbos sutrikimai), žemasis raštingumo lygis, kurtumas ar šnipri disleksija.

Lengvai suprantama kalba gali pagerinti informacijos prieinamumą ne tik šioms gyventojų grupėms, bet ir visai visuomenei.

1. Remdamosi GREVIO parengtu klausimynu, Šalys pateikia GREVIO vertinimui Tarybos generaliniam sekretoriui adresuotą ataskaitą apie įstatymų ir kitų priemonių, kuriomis įgyvendinamos šios Konvencijos nuostatos, taikymą.
2. GREVIO apsarsto pagal šio straipsnio 1 dalį pateiktą ataskaitą su atitinkamos Šalies atstovais.
3. Tolesnės vertinimo procedūros skirstomos į etapus, kurių trukmę nustato GREVIO. Prieš kiekvieną etapą GREVIO atrenka konkrečias nuostatas, kuriomis grindžiama vertinimo tvarka, taip pat išsiunčia klausimyną.
4. GREVIO nustato šiai stebėsenai vykdyti tinkamas priemones. Ji visų pirma gali patvirtinti kiekvieno vertinimo etapo klausimyną, kuris tampa pagrindu vertinant Šalių pažangą šios Konvencijos įgyvendinimo srityje. Šis klausimynas skiriamas visoms Šalims. Šalys užpildo šį klausimyną, taip pat atsako į bet kurį kitą GREVIO pateiktą informacijos prašymą.
5. Informaciją apie Konvencijos įgyvendinimą GREVIO gali gauti iš nevyriausybinų organizacijų ir pilietinės visuomenės, taip pat iš už žmogaus teisių apsaugą atsakingų nacionalinių institucijų.
6. GREVIO deramai atsižvelgia į kituose regioniniuose ir tarptautiniuose dokumentuose esančią arba šios Konvencijos nagrinėjamos srityse dirbančių įstaigų pateikiamą informaciją.
7. Tvirtindama kiekvieno vertinimo etapo klausimyną, GREVIO deramai atsižvelgia į duomenis, kurie jau renkami, ir tyrimus, kuriuos atlieka Konvencijos 11 straipsnyje minimos Šalys.
8. GREVIO gali gauti informaciją apie Konvencijos įgyvendinimą iš Europos Tarybos Žmogaus teisių įgaliotinio, Parlamentinės Asamblėjos ir atitinkamų ET specializuotų institucijų, taip pat ir iš kitų institucijų, veikiančių pagal kitus tarptautinius dokumentus. GREVIO turi galimybę susipažinti su šioms įstaigoms pateikiamais skundais ir jų nagrinėjimo rezultatais.
9. Bendradarbiaudamas su nacionalinėmis valdžios institucijomis ir su nepriklausomais nacionaliniais ekspertais, GREVIO gali papildomai organizuoti vizitus į šalis tais atvejais, kai gautos informacijos nepakanka, arba šio straipsnio 14 dalyje numatytais atvejais. Per šiuos vizitus GREVIO gali gauti konkrečių sričių specialistų pagalbą.
10. GREVIO parengia ataskaitos projektą, kuriame analizuojamas nuostatų, kuriomis grindžiamas vertinimas, įgyvendinimas, taip pat pateikia siūlymus ir rekomendacijas dėl to, kaip atitinkama Šalis galėtų spręsti nustatytas problemas. Ataskaitos projektas perduodamas Šaliai, kurioje buvo atliktas vertinimas, kad ji pateiktų savo pastabas. Į šias pastabas GREVIO atsižvelgia rengdamas savo ataskaitą.
11. Remdamasis visa gauta informacija ir Šalių pastabomis, GREVIO patvirtina savo ataskaitą ir išvadas dėl priemonių, kurių atitinkama Šalis ėmėsi įgyvendindama šios Konvencijos nuostatas. Ši ataskaita ir išvados siunčiama suinteresuotai Šaliai ir Šalių komitetui. GREVIO ataskaita ir išvados nuo jų tvirtinimo dienos skelbiama viešai kartu su galimomis atitinkamos Šalies pastabomis.
12. Nepažeisdamas šio straipsnio 1–8 dalyse nurodytos procedūros, Šalių komitetas, vadovaudamasis GREVIO ataskaita ir išvadamis, gali priimti šiai Šaliai skirtas rekomendacijas a) dėl priemonių, kurių turi būti imtasi siekiant įgyvendinti GREVIO išvadas, atitinkamais atvejais nustatant informacijos apie įgyvendinimą pateikimo datą, ir b) siekdamas skatinti bendradarbiavimą su ta Šalimi, kad būtų tinkamai įgyvendinama ši Konvencija.
13. Jei GREVIO gauna patikimos informacijos, rodančios, jog susidariusi padėtis reikalauja neatidėliotino dėmesio, siekiant užkirsti kelią rimtiems Konvencijos pažeidimams arba apribojant jų mastą, gali prašyti skubios konkrečios ataskaitos apie priemones, kurių buvo imtasi siekiant užkirsti kelią rimtam, masiniam ar įsigalinčiam smurto prieš moteris modeliui.

Užuot smurtavęs, kiekvienas žmogus gali pasielgti kitaip.

Gydytojams ir socialiniams darbuotojams reikalingi mokymai kaip padėti moterims ir mergaitėms, kurios patiria smurtą.

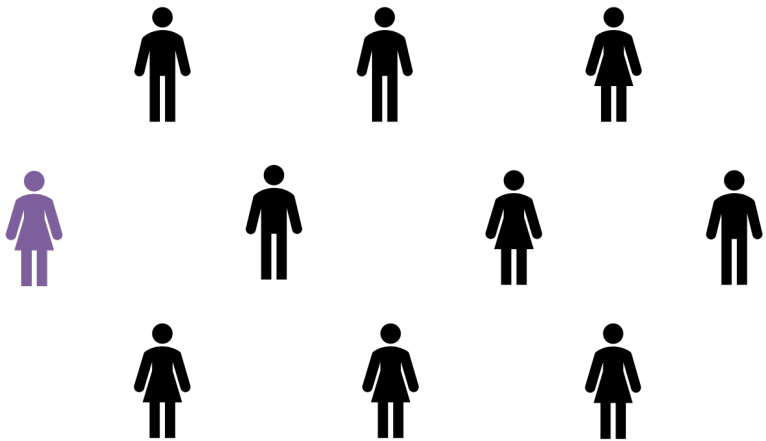

Tiems, kurie smurtauja prieš moteris ir mergaites irgi reikalingi mokymai.

LENGVAI SUPRANTAMA KALBA

Lengvai suprantama kalba (angl. easy-to-read) – tai ekspertų sukurtas metodas, kuris leidžia suprantamai pateikti informaciją bet kokia tema. Europoje plačiai pradėtas taikyti jau **nuo septinto dešimtmečio**.

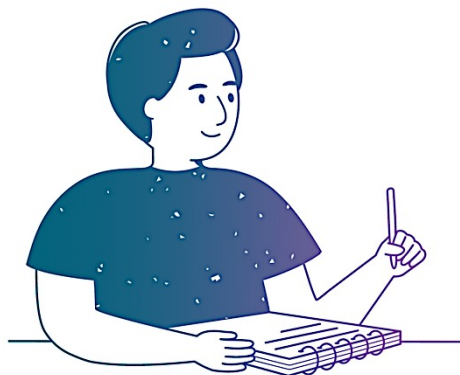
Metodas skirtas senjorams, vaikams, negimtakalbiams, žemesnio raštingumo asmenims ir **visai visuomenei**. Tačiau labiausiai jis keičia **asmenų su intelekto sutrikimais gyvenimo kokybę**.

Statistiniai duomenys rodo, kad Lietuvoje **yra 250 tūkst. gyventojų su negalia** – tai maždaug 9 proc. šalies populiacijos.

Taigi, vienokio ar kitokio informacijos pritaikymo reikia beveik **kas dešimtam Lietuvos gyventojui**.

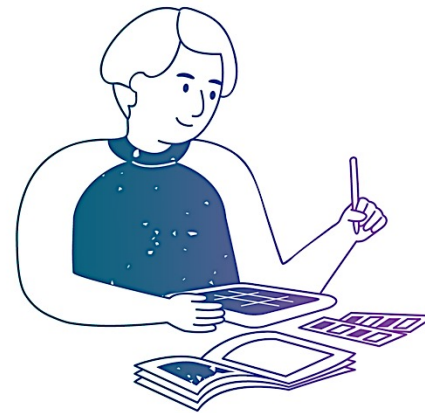
EASY-TO-READ PROCESO DALYVIAI

RAŠYTOJAI

**DIZAINERIAI IR
ILIUSTRATORIAI**

**TEKSTŲ
TIKRINTOJAI**

(angl. *validators*)

**TARPININKAI-
PADĖJĖJAI**

(angl. *facilitators*)

NORIU PARUOŠTI TEKSTĄ LENGVAI SUPRANTAMA KALBA. KAS TOLIAU?

Agentūra: gauna tekstus iš įvairių užsakovų (organizacijų), juos adaptuoja ir iliustruoja

Organizacija: apmoko ir paskiria atsakingus darbuotojus

Privatūs specialistai: (vertėjai, iliustratoriai) teikia mokamas paslaugas

NORIU PARUOŠTI TEKSTĄ LENGVAI SUPRANTAMA KALBA. KAS TOLIAU?

Siūloma ruošti tekstus pagal **Vilniaus universiteto** mokslininkų 2021 m. sukurtas **Teksto lengvai suprantama kalba rengimo gaires.**

Pritaikytos **lietuvių kalbai**. Išskiriami **3** teksto adaptavimo lygiai:

PIRMAS LYGIS

ANTRAS LYGIS

TREČIAS LYGIS

POREIKIS

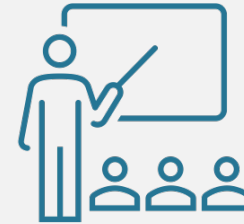
Dažniausiai išskirtos temos:

- informacija apie materialųjį ir nematerialųjį kultūros paveldą
- vietovės ar objekto pritaikymas lankymui
- renginių pritaikymas asmenims su individualiais poreikiais
- naujienos apie renginius
- aiškiai pateikti viešojo transporto tvarkaraščiai ir maršrutai

65%

ieško informacijos kultūros tema.
45% viešosios paslaugos.

Dauguma pradeda paiešką „**Google**“.

81% atsakė, kad patogiausia ieškoti internete, daugiau nei pusė – lankstinukuose.

Vertina aiškia struktūra, konkretumą, kasdienišką terminologiją.

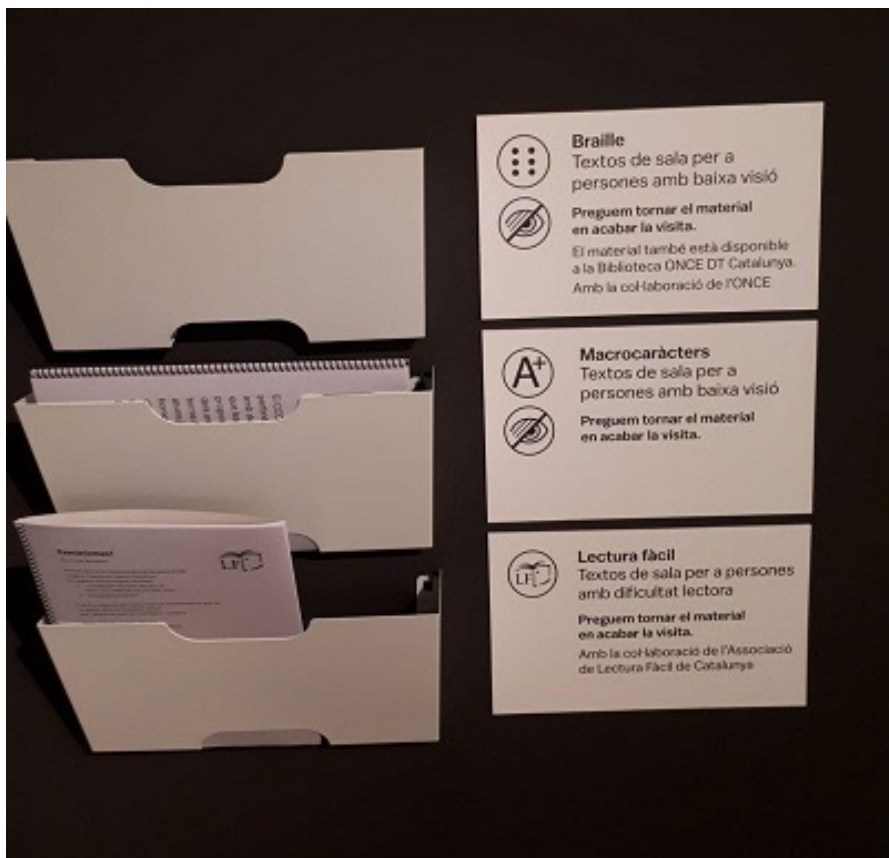

GEROSIOS UŽSIENIO PRAKTIKOS

Ko galime išmokti?

Easy-to-Read Booklets, Museo Arqueológico Nacional

Venir au Centre Pompidou

4. Quand venir au Centre Pompidou ?

Le Centre Pompidou est ouvert tous les jours sauf le mardi.
Le Centre Pompidou est ouvert de 11h à 21h ou 23h.

Lundi : ouvert de 11h à 21h
Mardi : fermé
Mercredi : ouvert de 11h à 21h
Jeudi : ouvert de 11h à 23h
Vendredi : ouvert de 11h à 21h
Samedi : ouvert de 11h à 21h
Dimanche : ouvert de 11h à 21h

Le Centre Pompidou est fermé le 1er mai.

5. Combien ça coûte ?

L'entrée est gratuite pour :

- 1 personne handicapée .....
- et 1 accompagnateur

Vous n'avez pas besoin d'acheter de ticket. ....

Vous devez présenter votre carte d'invalidité
au contrôle des tickets
à l'intérieur du Centre Pompidou.

Découvrir le Centre Pompidou

Le bâtiment

6. Les couleurs du Centre Pompidou

Regardez le bâtiment de l'extérieur :

- l'avant du bâtiment

- l'arrière du bâtiment

Vous pouvez voir 4 couleurs :

Chaque couleur a une signification :

- le jaune pour l'électricité

- le bleu pour faire passer l'air

- le vert pour faire passer l'eau

- le rouge pour transporter des personnes

Découvrir le Centre Pompidou

Le Musée

6. Les installations

Au 4e étage du Musée,
on peut visiter des installations.

Une installation
est une œuvre d'art
dans laquelle on peut entrer.
On marche à l'intérieur.
On peut tourner la tête
et regarder ce qu'il y a autour.

Cette installation s'appelle
Le jardin d'hiver.
Elle a été créée par Jean Dubuffet.

Elle ressemble à une grotte
avec une porte d'entrée bizarre.
Il n'y a pas beaucoup de lumière
et le sol n'est pas plat.
Il faut faire attention où on marche.
On peut toucher les murs et le sol.

Jean Dubuffet a peint
des lignes noires partout.
On peut s'amuser à suivre les lignes
avec ses mains ou ses pieds.
Ces lignes ressemblent à des chemins
et dessinent des formes bizarres.

Respirare l'ombra

Dans d'autres installations,
on entend des sons
ou on sent des odeurs.

L'œuvre **Respirare l'ombra**
a été créée par Giuseppe Penone.

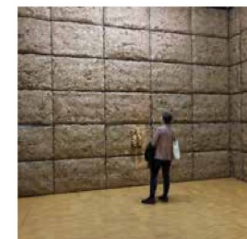
Giuseppe Penone
est un artiste italien.

Il a mis des feuilles de laurier
sur tous les murs de la pièce.

Dans cette installation,
on peut sentir l'odeur du laurier.

En Italie il y a beaucoup de laurier
dans la campagne.
Le laurier lui fait penser
à ses souvenirs en Italie.

En fermant les yeux,
on peut s'imaginer
être à la campagne.

Du laurier

Begleithefte verschiedener Museen in Leichter Sprache

As always with accessibility, the following also applies here: Better, you plan easy language from the beginning.

Kurk
Lietuvai

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Gabrielė Marija Baltrušytė
gabriele.baltrusyte@kurklit.lt

Agnė Župerkaitė
agne.zuperkaite@kurklit.lt

<http://kurklit.lt/projektai/lengvai-suprantama-kalba>